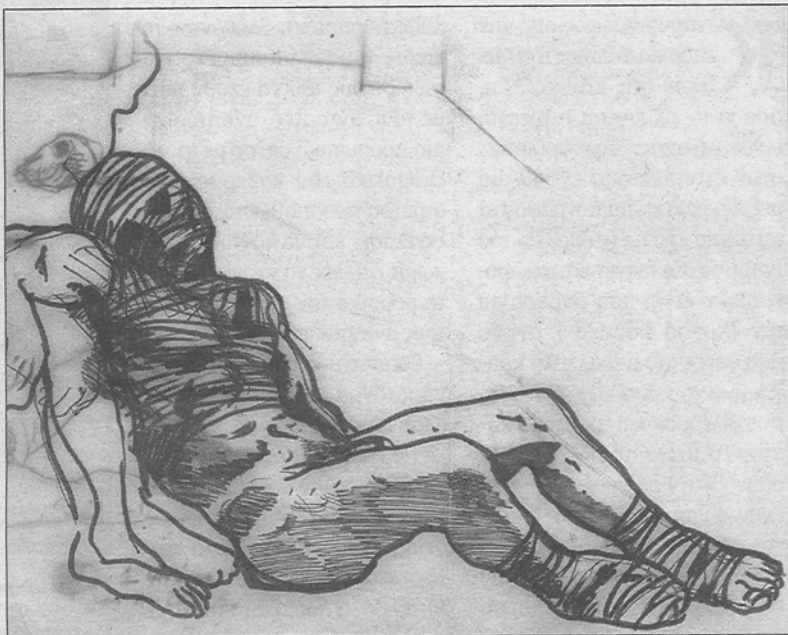

ΑΛΕΚΟΣ ΛΕΒΙΔΗΣ

Τέχνης μαρτυρία και αναστοχασμός...

Τούτες τις μέρες και μέχρι τις 30 Μαΐου ο Αλέκος Λεβίδης εκθέτει στη γκαλερί «Αστρα» (Καρυάτιδων 7) σχέδια και μονοτυπίες που δημιούργησε ανάμεσα στα χρόνια 1965-1976. Για να «εισπράξει» κάποιος το μήνυμα των εικόνων του Λεβίδη δεν έχει παρά να ανακαλέσει στη μνήμη την ατμόσφαιρα της συναρπαστικής δεκαετίας του '60. Μιας δεκαετίας στην οποία κυριάρχησαν η έντονη πολιτικοποίηση, η αμφισβήτηση και η παράλληλη πολιτιστική άνθηση. Βιετνάμ, παρισινός Μάης, σοβιετικά τανκς στην Πράγα αλλά και απριλιανή χούντα στα μέρη μας.

Ο εφτάχρονος εγχώριος ζόφος σημάδεψε ανεξίτηλα τη ζωή των ανθρώπων της γενιάς του Λεβίδη και φυσικά τον ίδιο. «Ο λόγος που εκθέτω σήμερα τα συγκεκριμένα έργα είναι γιατί παραμένουν ζωντανά στο νου μου. Ίσως γιατί περιέχουν συστατικά αυτού που εν καιρώ συστήθηκε και θα ονόμαζα προσωπική μυθολογία...» ράφει ο Λεβίδης στον

εξαιρετο κατάλογο που τύπωσε η γκαλερί, τους λόγους αυτής της έκθεσης των ανέκδοτων μέχρι σήμερα έργων αναζητήσαμε και 'μεις στη συνομιλία που είχαμε με τον ζωγράφο και που παραθέτουμε στη συνέχεια.

Ανασύρατε από τη σιωπή ανέκδοτα μέχρι σήμερα έργα που αφιέρωσα κατά τη δεκαετία του '60. Αισθάνεστε μήπως την κορύφωση μιας ιστορικής περιόδου που κατά κάποιο τρόπο σφραγίζει τη μεταπολίτευση;

Τα έργα αυτά δεν είχαν ποτέ νεκρωθεί μέσα μου. Αναγνώριζα πάντα σ' αυτά τα συστατικά αυτού που θα ονόμαζα προσωπική μυθολογία. Ακόμα, η τελευταία μου δουλειά που έδειξα πριν από δύο χρόνια επανέρχεται κάπως μορφολογικά, αλλά και αφηγηματικά, στα έργα εκείνης της εποχής. Ένωσα λοιπόν ότι ήρθε η ώρα να τα δείξω.

► Γιατί δεν τα είχατε μέχρι σήμερα εκθέσει;

Μετά τη μεταπολίτευση υπήρχε μια ακατάσχετη πλημμυρίδα «αντιστασιακής» τέχνης, στην οποία θεωρούσα τελείως ατελέσφορο να συμμετάσχω. Είχα την αίσθηση ότι η συμμετοχή μου στο γενικό κλίμα εκείνης της εποχής θα είχε το χαρακτήρα μιας εκ των υστέρων και εκ του ασφαλούς δήλωσης αντιστασιακών φρονημάτων, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Πέρα όμως από αυτό, πιστεύω ότι η τέχνη δεν αντέχει την επκαιρότητα. Τώρα πια μπορεί κανείς να δει αυτή τη δουλειά ανεμπρέαστα από τη συγκίνηση της συγκυρίας, μέσα από το φίλτρο του χρόνου που κάπως ξεκαρτάρει τα πράγματα.

► Είναι και μια κίνηση νοσταλγίας;

Νοσταλγίας όχι, αναστοχασμού ναι. Η νοσταλγία έχει αξία μόνο σαν κινητήρια δύναμη προς τα μπρος.

► Η σημερινή εποχή δεν νομίζετε ότι είναι εξίσου περίπλοκη, για να μη πιο περίπλοκη, από εκείνη των συσταγματαρχών;

Τα τελευταία χρόνια πριν τη δικτατορία

προμηνύαν μια νέα άνοιξη για τη μετεμφυλιακή Ελλάδα σ' όλα τα επίπεδα. Η απριλιανή χούντα ανάτρεψε δραματικά την κατάσταση και επέβαλε το σκοτάδι της για επτά ολόκληρα χρόνια που σημάδεψαν την πρώτη μου νιότη. Και σήμερα η κατάσταση είναι ζοφερή, αλλά κρύβεται μέσα σε μία περιρρέουσα ψευδαίσθηση ευδαιμονισμού και επάρκειας. Νιώθει κανείς ότι πρέπει να στραφεί μέσα του για να κρατήσει ζωντανό τον ποιητικό πυρήνα της δουλειάς του.

► Το ανέκδοτο έργο που παρουσιάζετε, μαρτυρία μιας συναρπαστικής εποχής, ανακαλεί ίσως και πάλι την κριτική σκέψη, τις ζυμώσεις, τις συλλογικότητες και το πάθος τους;

Ναι, ξέρω ότι εγώ ανασύροντας αυτό το υλικό και επεξεργαζόμενος το ένιωσα την ανάγκη και την έλλειψη της συλλογικότητας, γιατί κριτική σκέψη, και ίσως πάθος, δεν λείπει. Βλέπω τους νεότερους που νιώθουν την πίεση και αντιλαμβάνονται τα αδιέξοδα και οικοδομούν τις συλλογικότητές τους μέσα από κανάλια διαφορετικά από τα δικά μας. Προτιμώ να πιστεύω ότι αυτό που γεννιέται ξεφεύγει από τις κεραίες μου παρά ότι τα πάντα βουλιάζουν στην ιδιοτέλεια και το βόλεμα.

► Πώς θα περιγράφατε τους όρους και τους παράγοντες που συνθέτουν το σημερινό καλλιτεχνικό τοπίο;

Η Ελλάδα σαν σύγχρονο έθνος βρισκόταν πάντα στην περιφέρεια, αν όχι στην εσοχιά του διεθνούς καλλιτεχνικού γίγνεσθαι. Όταν ασχολήθηκε με τα πάθη και τους πόθους της, παράγαγε έργο σιβαρό και διεθνούς εμβέλειας. Όταν υπέκυψε στο σύμπλεγμα κατωτερότητας απέναντι στα διεθνή κέντρα αφηνόταν σε ένα αδιέξοδο μμημισμό. Φοβάμαι ότι τις τελευταίες δεκαετίες βρισκόμαστε πά-

λι στον αστερισμό της εισαγωγής ξένων προτύπων με την ελπίδα να γίνουμε αποδεκτοί στα διεθνή κέντρα. Η λαμπρή διεθνής σκηνή με τις μπενάλε, φουάρ κ.λπ., οι δαπανηρές διοργανώσεις, ο πολλαπλασιασμός γκαλερί, μουσείων σύγχρονης τέχνης και άλλων θεσμών δημιουργούν κλίμα ευφορίας και αισιοδοξίας που σπριζείται στα ακόλουθα κριτήρια: «Το σήμερα είναι πιο αξιόλογο από το χτες» και «το νεότερο είναι το καλύτερο».

Και όμως, μέσα σ' αυτήν τη χαριτωμένη ελαφρότητα συντελείται μια βαθιά τομή όσον αφορά τη φύση της εικόνας, την ίδια της την οντότητα, το ρόλο του καλλιτέχνη, την κοινωνική του λειτουργία κ.λπ. Και όλα αυτά χωρίς καμία πρωτότυπη ημεδαπή κριτική αντιμετώπιση ή ερμηνεία.

► Μιλήσατε στην αρχή για εικαστικά αντιστασιακά πλημμυρίδα με την οποία δεν θελήσατε να εμπλακείτε. Δεν νομίζετε πως πολλοί της γενιάς σας εξαργύρωσαν αυτήν τους τη δράση και σήμερα «κυβερνούν», είναι καθεστωτικοί, ενώ επιμένουν να δηλώνουν αριστεροί;

Η μετατροπή των επαναστατημένων σε καθεστωτικούς δεν είναι ωραίο θέαμα και βέβαια δεν αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία. Βρίσκει κανείς τέτοιες περιπτώσεις και στη Γαλλία τα χρόνια που ακολούθησαν τον Μάη του '68 και αλλού. Πέρα όμως από τις ατομικές περιπτώσεις, αυτό που είναι εντυπωσιακό είναι η φοβερή δύναμη της σύγχρονης κοινωνίας τη παγκοσμιοποίησης και της υπερκατάναλωσης να απονευρώνει και να οικειοποιείται, να βάζει μέσα στο χώρο της επηροής της τα πάντα, να χρησιμοποιεί τα πάντα. Αυτό είναι η τέρραστια παγίδα.

Σ. ΜΑΥΡΟΕΙΔΗΣ